



# Undersøgelse af genoptræningstilbuddet efter en TKA-operation



TROELS MARK-CHRISTENSEN

Forskningsansvarlig fysioterapeut i Bornholms Regionskommune. Kandidatgrad (Master of Science) fra Griffith University i 2015.

Der er store forskelle i genoptræningstilbuddet efter total knæalloplastik-operation i Danmark. Det viser en ny undersøgelse.

**I 2015 BLEV** der indberettet over 8200 primære total knæalloplastik-operationer (TKA) foretaget i Danmark (Knæalloplastikregister, 2016). Der er set en markant reduktion i indlæggelsestiden for denne patientgruppe fra 12-14 dage i 1997 til 2-4 dage i 2015 (1). Dette som følge af præoperativ patientinformation, optimeret smertebehandling og tidlig opstart af mobilisering under indlæggelsen, ofte betegnet som en del af fast-track-konceptet.

Ifølge den nationale kliniske retningslinje for knæartrose (2) har TKA god effekt på knæartrose målt på

smerte, funktion og livskvalitet. De kliniske anbefalinger for træning efter en TKA er dog yderst begrænset, og vedrører udelukkende genoptræningsindsatsen efter indlæggelse. Der findes dermed ingen nationale kliniske retningslinjer for den fysioterapeutiske indsats for denne patientgruppen under indlæggelsen.

## Rundspørge på landets hospitaler

I begyndelsen af 2017 blev der foretaget en rundspørge (per mail og/eller telefonisk) på landets hospitaler, med henblik på at belyse variationer i den danske ➡

**Tabel 1**

		Antal <sup>1</sup>	Indlæggelsestid	Fysioterapi under indlæggelse			Udskrivelseskriterier <sup>2</sup>	A-GOP	Tidlig kontrol	Kontrol
				PO 0	PO 1	PO 2 ≤	ROM			
Region Hovedstaden	Bispebjerg <sup>a</sup>	566	2.91		1-2 ×	1-2 ×		100%		3 mdr. (l)
	Gentofte	540	2.86		1-2 ×	1-2 ×		100%		3 mdr. (l)
	Hvidovre	660	2.50	1 ×	1-2 ×	1 × (efter behov)		100%		3 mdr. (l)
	Nordsjælland	282	3.56	1 ×	3 ×	3 ×	× (80-85°flex)	100%		3 mdr. (l) + 12 mdr. (l)
Region Sjælland	Køge	194	3.53		1 ×	1 × (efter behov)	× (60-90°flex)	100%		3 mdr. (l)
	Nykøbing Falster	298	2.96		1-2 ×	1 × (efter behov)		100%		2 mdr. (tlf.)
	Næstved	582	2.27		1-2 ×	1-2 ×		100%		10-12 uger (l/f)
Region Syddanmark	Odense	306	2.94		1 ×	1 ×		100%		
	Vejle	419	2.15	1 ×	2 ×	2 ×		65%	4 uger (f/s)	3 mdr. (f) + 12 mdr. (s)
	Grinsted	326	1.53		2 ×	2 ×		26%	2 uger (f/s)	3 mdr. (f)
	Sønderjylland	207	2.51		1 ×	1 ×		30%		8 uger (f)
Region Midtjylland	Aarhus	186	2.60		1-2 ×	1 × (efter behov)		20-30%		6 uger (f/s)
	Silkeborg	461	2.32		1-2 ×	1-2 ×	× (0-90°flex)	50-70%	2 uger (f/s)	3 mdr. (tlf.)
	Horsens	125	1.50		1 ×	1 ×	× (15-60°flex)	50%	3 uger (f)	12 mdr. (f)
	Holstebro	185	2.01		1-2 ×	1-2 ×	× (5-90°flex)	33%	2 uger (s)	3 mdr. (s)
	Randers	184	1.64	1 ×	2 ×	2 ×		55%	2 uger (f/s)	4 mdr. (l)
Region Nordjylland	Farsø	391	2.37		2 ×	2 ×		60%		8 uger (f)
	Frederikshavn	263	3.64		2 ×	2 ×	× (5-90°flex)	15-20%		8 uger (f)

**Oversigt over landets hospitalers genoptræningstilbud til patienter, som undergår en TKA-operation.**

Alle hospitaler tilbyder for-instruktion (patientseminar), og informerer patienter om øvelser til hjemmetræning efter indlæggelse.

<sup>1</sup> Antallet af TKA-operationer og indlæggelsestid (dage) i 2015 (1).

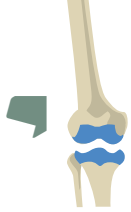
PO 0: operationsdagen, PO 1: postoperative dag 1, PO 2 ≤: postoperative dag 2 +. A-GOP: almen genoptræningsplan.

<sup>2</sup> Samtlige hospitaler har udskrivelseskriterier, som inkluderer sikring af basismobilitet og almen tilstand (selvstændige forflytninger, selvstændig gang med ganghjælpemiddel, sufficient smertedækning).

<sup>a</sup> Bispebjerg og Frederiksberg Hospital har haft en fælles Fysio- og Ergoterapiafdeling siden 2012, og med efterfølgende nedlukning af den ortopædkirurgiske afdeling på Frederiksberg Hospital i 2016, betegnes disse hospitaler derfor som ét hospital i denne tabel.

(l): lægelig kontrol. (f): fysioterapeutisk kontrol. (s): sygeplejerske kontrol.

**Kommentar:** Ovenstående forløbsbeskrivelser tager udgangspunkt i det almene forløb, og der er ikke taget højde for individuelle tilpasninger.



⇒ praksis for genoptræningen af denne patientgruppe. Alle 18 hospitaler i Danmark med en årlig TKA-volumen på  $\geq 100$  (3) blev inviteret til at deltage. Rundspørgen omhandlende udelukkende primære, total knæalloplastikker, og repræsenterer dermed ikke revisioner, uni-kompartmental alloplastikker eller lignende operationer.

Alle adspurgte hospitaler indvilligede i at deltage i rundspørgen, og detaljerne for denne rundspørge er beskrevet i tabel 1.

### Store variationer i genoptræningstilbuddet

Overstående tabel viser store variationer i genoptræningen af patienter under indlæggelse.

Indlæggelsestiden for patientgruppen er mellem 1.5- 3.6. dage. 4 ud af 18 hospitaler igangsætter den fysioterapeutiske intervention allerede på operationsdagen, mens de resterende hospitaler igangsætter denne på første postoperative dag (PO 1). Omfanget af fysioterapi under indlæggelsestiden varierer ligeledes fra 1-3 gange dagligt. Alle afdelinger benytter sig af funktionelle udskrivelseskriterier, mens 6 afdelinger har knæbevægelighed som et udskrivelseskriterium.

Henvi sning til genoptræning varierer ligeledes betydeligt med en henvisningsprocent fra 15-100 %. Tidspunktet og varetagelsen af de postoperative kontroller varierer også betydeligt blandt de 18 adspurgte hospitaler.

De nationale kliniske retningslinjer for træning efter en TKA er også yderst begrænset med hensyn til anbefalinger for specifikke interventioner, hvilket sammen med denne rundspørge understreger nødvendigheden af videnskabelige, randomiserede undersøgelser til afklaring af den optimale type, intensitet og dosering af fysioterapi under indlæggelse for denne patientgruppe. ●



LÆS  
OGSÅ

I en artikel i Fysioterapeuten nr. 7 2018 gennemgås den sparsomme evidens, hvad angår genoptræning efter en TKA-operation. I en anden artikel anbefaler sundhedsøkonomer og professorer at gentænke behandlingsforløbet for TKA og total hoftealloplastik, hvor segmentering af såvel operations- som genoptræningstilbuddet og rehabilitering som et samlet forløb, er hovedbudskabet.

- Undersøgelse af genoptræningstilbuddet i danske kommuner af Troels Mark Christensen (webartikel).
- Interview med fysioterapeut, ph.d. Thomas Linding Jakobsen, der har forsket i genoptræning af TKA. [fysio.dk/TKA-genoptraening](#)
- Genoptræningstilbuddet efter knæalloplastik-operation af Troels Mark-Christensen (Fysioterapeuten nr. 7 2017)
- Forløb før og efter hofte- og knæalloplastik – er det tid til revision? Af Jakob Kjellberg, Arendse Tange Larsen, Kurt Houlberg og Henrik Kehlet (Fysioterapeuten nr. 7 2017)

### REFERENCELISTE

- 1 Dansk knæalloplastikregister. [kortlink.dk/sundhed/rmsa](http://kortlink.dk/sundhed/rmsa)
- 2 National klinisk retningslinje og faglig visitationsretningslinje for knæartrose. Sundhedsstyrelsen 2012.
- 3 Dansk Knæalloplastikregister, årsrapport 2016. Pdf-fil: [kortlink.dk/sundhed/rmsc](http://kortlink.dk/sundhed/rmsc)

